

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars Prima. De Ivrisdictione Et Foro Competenti. Pars Secunda. De Præeinentiis & Præcedentiis

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. XXIV. Romana Præcedentiæ. De quæstione præcedentiæ in Processionibus aliisque functionibus, inter Canonicos Regulares S. Salvatoris, & Monachos Cassimenses, Et an dicti Canonici, clericorum, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74087](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74087)

nibus Synodalibus, ejusdem Magistratus, totiusque populi obligatorius; Quo posito intrat planum principium, quod semper Superior dignior est inferiore & subdito, eumque præcedit.

Et quamvis ubi Capitulum, solum & de per se consideratur sine interventu Episcopi, satis dubitari possit, an intret dicta comparatio Solis & Lunæ, Ex eo quod Capitulares respectu ad Episcopum, cui convenit dicta comparatio Solis, dicuntur Stellæ, unde dubitari potest, an Luna, cui comparatur Magistratus sæcularis, cæstante Sole, stellæ præcedat, Atramen hæc difficultas, quam utpotè extrâ casum examinare non oportuit, percutit illum majorem Magistratum sæcularem, penès quem resideat merum & mixtum imperiū, ac plena jurisdictio temporalis, ita ut representet Principem seu Dominum, cui dicta prærogativa, seu comparatio Lunæ tribuitur; Hoc autem non congruit hujusmodi Magistratibus Civitatum subditarum, merum & mixtum imperium, & gladii potestatem non habentium, cum hæc resideant penès Principem seu alium dominum, aut penès illum majorem Magistratum, qui Principis vices gerit, eumque representat, Undè remanet solum ordo seu Collegium administrantium bona Civitatis, & sic habentium quamdam administrationem potius œconomicam quam politicam, cum aliqua modica jurisdictione, quæ remansit seu toleratur, vel ob eandem administrationem melius facienda, vel tanquam umbra, seu imago illius antiquæ jurisdictiois, quæ originariè erat penès populum, transfusa deindè in Principem; Atque in hoc consistere dicebam æquivocum tuentium partes hujus Magistratus, applicando incongruè ad casum, ea quæ in jure, & apud scribentes habentur de præminentiis debitis Magistratibus Civitatum, quoniam id procedit in Magistratibus Civitatum non recognoscentium superiorem, saltem mediatum, ac habentium jura imperii juxta casum, de quo apud *Alto grad. di. c. cons. l. lib. 2. cum similibus*; In istis autem Civitatibus subditis hujusmodi præensiones remanserunt tanquam umbra, seu reliquæ illius status, in quo post icissimum Romanum Imperium, ac omnium rerum revolutionem erant, se quo jamodo pro Republica gerendo, ut in *Pisaur. Molendinorum sub tit. de fund. disc. 3.*

Quo verò ad secundum punctum præcedentiæ inter singulos de utroque corpore respectivè, ex præmissis, plana de consequenti resultabat decisio ad favorem Canonorum, quoniam aut utraque persona consideratur de per se abstrahendo ab officio seu dignitate, Et certa est præcedentia Canonici, quia sacerdos vel clericus dignior est laico, ac semper sæculares locum cedere debent Ecclesiasticis, ex deductis per *Chassaneum in Catalogo di. c. par. 4. considerat. 6. cum sequen.* Aut uterque consideratur in ordine ad dignitatem vel officium, ita ut ambo dicantur membra sui corporis respectivè, & tunc quemadmodum corpus Capituli præcedit corpus Civitatis, ita dicendum est inter ipsa membra, quoniam eadem est ratio totius quoad totum, ac partis quoad partem; Tunc etenim illa persona singularis, quæ locum cedit Collegio, seu corpori univertali, præcedit singulos de eodem corpore, quando ipsa ab'que aliqua dependentia habeat dignitatem, cui major præminentiæ debeatur, & sic in concursu Abbatum, aliorumque Prælatorum & singulorum Canonorum cum similibus.

Ex his pariter de plano orti dicebam resolutione tertii puncti præcedentiæ inter singulares Canonicos, & Potestatem, cum hic sit Magistratus inferior sine imperio, & gladii potestate, ad quarundam levium causarum cognitionem deputatus per eundem Ma-

gistratum Civitatis, cui, ejusque singulis Decurionibus locum cedit, Et consequenter intrat regula *si vis a co vincem, &c.* Accedente potissimum observantia, quæ in omni materia reputatur optima interpretis, magis verò ac peculiariter in ista præcedentiæ, in qua ubi non agatur de consuetudine, quæ generaliter & in univertum præcedentiam concedat minùs digno supra dignorem, quo casu reputatur corruptela, lais consuetudini & observantiæ defectur, ut per *Gregor. & Add. decis. 124. 214. par. 4. rec. tom. 2. 85. & 483. par. 5. latè Capic. Latr. consult. 43. dec. 254. nu. 15. & sequen. par. 10. rec. & frequenter*, quia est principium hodiè planum.

R O M A N A
P R Æ C E D E N T I Æ
I N T E R
C A N O N I C O S R E G U L A R E S
S A N C T I S A L V A T O R I S
E T
P A T R E S C A S S I N E N S E S.

Discursus in congressu.

De quæstione præcedentiæ in Processionibus aliisque functionibus, inter Canonicos Regulares S. Salvatoris, & Monachos Cassinenses, Et an dicti Canonici, clericorum, vel Monachorum jure censendi sint; Et de præcedentiâ debita Clericis supra Monachos, ac de non interfecando unum ordinem sæcularem cum altero Regulari.

S U M M A R I U M

- 1 DE antiqua quæstione præcedentiæ inter Canonicos Regulares Lateranenses, & Monachos Cassinenses.
- 2 Monachi antiquitus non erant clerici.
- 3 Casus controversa circa Canonicos Sancti Salvatoris.
- 4 In materia præcedentiæ deferuntur, vel Constitutioni Gregorii XIII. circa antiquitatem in loco, vel consuetudini.
- 5 Consuetudo irrationabilis dicitur corruptela, & est spernenda.
- 6 Negligentiâ aliquorum non potest præjudicare Ordini.
- 7 An Canonici Sancti Salvatoris sint Canonici per veritatem, vel per nuncupationem.
- 8 Assertiva Papæ motu proprio loquentis probatur, cum distinctione.
- 9 Datur distinctio, quando in patronatus dicitur ex fundatione, vel ex gratia.
- 10 Referens quando probet sine relato.
- 11 Observantia quando sit considerabilis.

* * *

DISC. XXIV.

Eleberrima fuit quaestio praecedentiae circa tempora *Pii IV.* inter Canonicos Regulares Lateranenses, habentes in Urbe domos in Ecclesiis Pacis, & Sanctae Agnetis, & Monachos Cassinenses, sub dicto Pontifice tota ad favorem Canonicorum, abinde citra in hac possessione existentium, cujus informationes & vota habeantur registrata apud *Tamburin. de iure Abbat. tom. 1. qu. 25.* Potissima vero illius resolutionis causa fuit, non antiquitas instituti, super qua adeo cum chronicis hinc inde elaboratum fuit, sed ratio diversae hierarchiae, quod scilicet Canonici tanquam habendi in ordine seu hierarchia clericorum, praerogationem habere deberent supra Monachos, qui antiquitus clerici non erant, neque Ecclesiasticos ordines inferiores vel sacros assumere vel exercere solebant *ad tex. in cap. sic vive, & cap. seq. 16. quest. 1. Io. Andr. in cap. delictum de regul. iur. in 6. cum alius congestis per Sperell. decis. 179. nu. 14.* & habetur in dictis votis & scripturis registratis apud *Tamburin. d. disput. 25.* praerogationem in voto *Cardinalis Cicadae.*

Illi autem Religiosi qui vocantur etiam *Canonici Regulares Sancti Salvatoris*, in Urbe domos habentes in Ecclesiis, S. Petri ad Vincula, & S. Laurentii extra muros, omnino diversum Ordinem, seu Religionem constituentes, quamvis eodem habitu utantur circa vestem albam cum rochetto, & bireto, nihilominus supra rochetum deferunt scapulare, ac habent etiam quamdam cappam nigram, qua in processionibus, & functionibus uti solent, tanquam speciem cucullae totum corpus tegentem, ita ut dictam cappam gestantes, Monachorum potius quam clericorum figuram facere videantur, proindeque non obstantibus resolutionibus, cum subsequuta observantia favore *Canonicorum Lateranensium*, ut supra, dicti alii Canonici in processionibus aliisque functionibus, digniorem locum Cassinensibus cedere consueverunt; Cum autem circa initia Pontificatus *Alexandri VII.* quando multa circa ritum Ecclesiasticum innovata fuerunt, Papae intentio eis manifestata esset, quod tanquam Canonici, istorum potius, quam Monachorum figuram in processionibus aliisque functionibus facere deberent, incedendo scilicet dimissa cappa nigra, cum veste alba, rochetto, & bireto, non dimisso tamen scapulari pariter albo supra rochetum deferri solito, ad differentiam dictorum aliorum Canonicorum Lateranensium, ut ita ab eis distinguerentur; Hinc proinde ex ista innovatione orta est praecedentiae quaestio cum dictis Cassinensibus.

Et introducta causa in Congregatione Rituum, scribentes hinc inde, magnam vim constituebant in indaganda utriusque instituti, seu Religionis origine, & antiquitate, eo modo quo in dicta alia antiqua controversia per tunc temporis scriptores satis elaboratum fuerat, Alii vero scribentes pro Cassinensibus, praecipuam vim constituebant in duobus fundamentis magis proximis, & certis, pro quibus justificandis opus non erat veritatem exquirere ab historicis, & chronistarum saepe fallacibus, ac aequivocis traditionibus; Quorum unum consistebat in Constitutione *Greg. XIII.* quae regulariter est huiusmodi controversiarum norma, ut scilicet attendi debeat antiquitas foundationis Monasterii, seu introductionis in loco, Et alterum super consuetudine, cui in hac materia satis deferendum est, praerogationem in illa Urbis ex dedu-

ctis in *Salernitana disc. seq.* & in aliis hoc eodem titulo.

Pro Canonicis Regularibus scribens, agnoscendo istorum praerogationem duorum fundamentorum magnam vim, ita ut penè insuperabilia viderentur, ac etiã quod nostrum fundamentum majoris antiquitatis instituti, cui aliqui ex nostris satis innitebantur, esset periculosum, ut potè non de facili concludenter iustificabile; Idcirco in congressu pro caute directione, juxta laudabilem stylium desuper habito, etiam in sensu, ut neglectis dicto fundamento, & quibusdam aliis levitatibus, quae per aliquos deducebantur, Praecipuum quinimò unicum, ac totum fundamentum constituendum esset in qualitate huiusmodi Religionum, eorumque statu firmando, An scilicet nostri inter Canonicos, & clericos vel inter Monachos constituendi essent; Postquam enim eorum collocatio in ordine, seu hierarchia Canonicorum, vel clericorum, resultabat de consequenti eorum antelatio supra Monachos, ex eisdem rationibus, ex quibus pro aliis Canonicis Regularibus, ut supra determinatum fuerat, ita ut dicta determinatio statum facere diceretur *ad nos. in l. ingenuum ff. de ingenuis, & manumiss.* atque omnia motiva in dicta alia controversia deducta, in praesenti ex rationis identitate suffragantur.

Atque hinc cessare dicebam solidius fundamentum, quod pro Cassinensibus valde stringebat, circa observantiam, quia cum haec praerogationis esset universo ordini clericali, idcirco tanquam corruptelae species potius reprobanda esset, cum non possit aliquorum clericorum consensus praerogationem circa ea quae universum ordinem concernunt, ad communiter *notat. in cap. si contingat de foro comper.* Accedente praerogatione violatione similitudinis Ecclesiasticae distinguentis ordinem Monachorum ab ordine clericorum; Incongruum enim est, ut intra eundem clericorum ordinem, Monachorum intermixtio cernatur; Unde propterea rectè applicari posse dicebam deducta apud *Gregor. dec. 310. & addm. ad eum ibid. & decis. 124. ex consil. Abb. 21. lib. 1. cum aliis ibidem, ut scilicet ubi consuetudo est irrationabilis, tunc tanquam corruptela sperni debeat, & considerat etiam *Rota apud Merlin. dec. 637. num. 18. cum aliis apud Sperell. dicta decis. 179.**

Ac etiam quia, vel negligentia praedecessorum huius instituti professorum, vel eorum actus facultativus in deferendo dictam cappam nigram, per quam, velato habitu clericali, dictum inconveniens cessare dicebatur (dum apud populum monachorum potius figuram ita facere dicebantur) perpetuum praerogationem ipsi fieri Religioni facere non potuerat, ex his quae in materia non usus privilegiorum circa debitam distantiam habentur deducta in *Ianuen. privilegiorum coram Roia inter suas decis. 327. & 356. & latius in ead. 28. Junii 1649. coram Corrado decis. 337. part. 10. recent.*

Quod autem isti Canonici, non ex sola nuncupatione seu concessione & privilegio, & ad instar, sed essentialiter & secundum veritatem essent tales, Dicebam explicandum non esse ex chronicis & antiquis traditionibus, cum istae essent rectè referibiles ad eam nuncupationem, quae ex privilegio & fictione resultare potuit, unde propterea fundamentum corrueret stante contraria consuetudine, quae ita potius capienda esset tanquam huius dubii declarativa, ut infra; Sed probè observabam ex declarationibus, ac dispositivis assertionibus summorum Pontificum, ad quos pertinet Ecclesiasticos ordines etigere, & instituire, seu eorum qualitatem declarare, praerogationem per *Calistum III. Constitut. 2. bi: Nos Priorem, & Canon-*

nonicos fuisse, & esse veros Canonicos Regulares declaramus, & per *Julium II. Constitut. 30. §. 5. ibi: Nos eos ut existentes veros, & indubitatos Canonicos Regulares, &c.* Unde qualitas Canonialis refertur non dicitur ex fictione privilegiativa, sed ex veritate sic affecta per Papam, quem non ad partis narrativam, sed assertivè & motu proprio loquentem, de mendacio & redarguere non conceditur *ad tex. in cap. ex parte de rescriptis. si. Papa, §. si autem de privil. in 6. Clement. 1. de probat. ubi scribentes, de quibus Gabr. de probat. concl. 2. num. 4. Merlin. decis. 838. numer. 1. ad den. ad Gregor. dec. 239. n. 10. & ad Burt. decis. 621. n. 17. & seq. plenè Rota in Bononiens. Archiepiscopatus 23. Martii 1648. coram Corrado decis. 168. par. 10. rec. ubi bene distinguitur in materia iurispatronatus, an verba Papæ concepta sint per modum privilegii, ac fictionis, & similitudinis, seu æquiparationis, Vel potius per viam declarationis, seu positivæ assertionis præexistentis veritatis, quia nempe in primo casu Papa concedendo iurispatronatus ex privilegio, licet per amplissimas clausulas decernat, ut illud habendum sit, ac si ex vera fundatione, & dotatione, vel alia causa onerosa, adhuc tamen dicitur ex gratia, quia per quamcumque verborum & clausularum amplitudinem non definit esse ex privilegio, atque dicitur ex fundatione & dotatione per fictionem seu æquiparationem, non autem per veritatem; Secus autem in secundo, quod Papa se ostendens informatum de iis quæ facti sunt, positivè asserat illud iurispatronatus competere ob Ecclesiæ fundationem, vel dotationem à patronis factam, Et sic non per viam concessionis novi iuris, sed per viam authenticationis, & attestationis rei de præterito, ac præexistentis veritatis.*

Multò magis ubi non agitur de iis, in quibus utpotè in factu consentientibus Papa decipi potuit, seu per diversam facti veritatem comprobatam convinci de errore, seu quod ita fictè, ad faciendum magis amplum & tutum privilegium huiusmodi cautelam adhibere voluerit, sed de consentientibus in iure, seu de iis quorum veritas & subsistentia ab ipso asserente pendet, cum ad Papam pertineat decernere vel declarare distinctionem ordinum Ecclesiasticorum, seu etiam eorum naturam commutare, faciendo clericos, vel Canonicos illos, qui prius tales non essent, Idèdque fortius ejus assertivæ deferendum esse dicebam circa ea, super quibus disponere potest, ut constat apud eisdem superius allegatos; Et conferunt quæ habemus de referente nullam faciente probationem sine relato, quia si agitur de actu, cujus perfectio pendeat à potestate referentis, adhuc sine relato probat & sufficit, quoties tamen non constet relationem habitam fuisse in ordine ad voluntatem modificandam, & cum animo non faciendi actum, nisi quatenus in relato contineatur, & ad ejus limites.

Verùm & si præmissa in puncto iuris, ad veritatem etiam reflectendo, aliquam soliditatem habere videntur, Adhuc tamen mihi non levem inferebat difficultatem adeò longæva observantia, eo magis attendenda, ex quo de tempore prædictæ aliæ antiquæ controversiæ cum Canonicis Lateranensibus, adhuc isti in eodem statu existebant prout hodie existunt, dum tunc jam prodierant dictæ Apostolicæ Constitutiones declarantes eos Canonicos Regulares ut supra, Et nihilominus, in eadem Urbe existentes, atque de dicta favorabili resolutione cum subsequuta observantia omninò verisimiliter informati, per sæculum acquieverunt, signum clarum quod se inter Monachorum potius quam clericorum ordinem agnoverunt, ita ut observantia prædicta capienda non esset tanquam inductiva novi iuris, seu destructiva illius præ-

rogativæ, quæ aliàs ratione ordinis clericalis de jure compereret supra ordinem monachalem (cum tunc urgens ac solidum videretur supra insinuatum fundamentum, quod huiusmodi consuetudo utpotè præjudicialis universo ordini clericali & deturpativa Ecclesiasticæ simetriæ pro corruptela potius habenda esset) sed tanquam declarativa, seu interpretativa illius veritatis, quæ aliàs dubia esset, ut scilicet ita Canonici in sola nuncupatione seu privilegio nuncupati, Monachos potius se declaraverint, atque in ista hierarchia constitutos esse se agnoverint; Accedente præsertim qualitate habitus Monachis potius, quam clericis cõgri, tam ratione scapularis supra rochetum delati, qui Monachorum proprius videtur, quam etiam ratione cappæ in quadam forma, quæ cucullæ potius species esset; Licet enim in ordine ad scapularum, considerarem illum dici posse quamdam speciem signi distinguentis unos Canonicos Regulares ab aliis, eo modo quo videmus in Canonicis sæcularibus diversarum Ecclesiarum ejusdem Civitatis, quod uni insignia ab aliis omninò diversa deferunt, Attamen uni etiam cappæ, magnam inferebat difficultatem, accedente præsertim longæva observantia cum discretiva aliorum Canonicorum, ut supra, Unde concludebam, majorem esse timorem quam spem quoad causæ exitum, qui fuit ut contineretur in ultimo statu.

SALERNITANA PRÆCEDENTIÆ.

PRO

PP. MINORIBUS STRICTIORIS
Observantiæ vulgò Reformatis,

CUM

PP. SANCTI AUGUSTINI,
& pluribus aliis Religiosis ejusdem
Civitatis.

Causa decisus per Sacram Congregationem Rituum pro PP. Minoribus.

An præcedentia quæ ratione antiquitatis competit uni Monasterio alicujus Religionis, competat etiam aliis ejusdem Religionis Monasteriis modernioribus adversus aliàs Religiones, quæ medio tempore inter unum, & alterum eorum Monasteria in loco fundarunt.

SUMMARIUM

- 1 **F**Acti series.
- 2 In materia præcedentia attendenda est antiquitas fundationis Conventus.
- 3 Ubi ejusdem Religionis plures Conventus sunt in eodem loco, omnes sub una Cruce Conventus antiquioris incedere debent.
- 4 Quid si Religiosi Conventus modernioris interviuant in functione sine illis Conventibus antiquioribus, quem locum occupent.

5 Fin-